

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

23 decembre st. v.

4 ianuarie st. n.

Ese in fiecare duminică.

Redacțiunea :

Strada principală 375 a.

Nr. 51.

ANUL XXVI.

1890.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Simeon Manguica.

(1831 - 1890)

Mărtea răpi încă un român cu inimă plină de simțul național, — cu spiritul cuprinzător de interesele noastre, — și cu cultură literară pentru istoria și limba românească.

Acest bărbat, Simeon Manguica, s'a născut în 2 septembrie 1831 în comuna Broșteni în comitatul Caraș - Severin, din părinți români; tatăl seu Ioachim Manguica, paroc gr. or. român, a murit în maiu a. c. ér mamă-sa Calina născută Berceanu a reposat de mult. Patru clase latinesci a studiat în Oravița-mont, a 5 clasă în Seghedin, a 6 în Lugos, a 7 și 8 clasă gimnasială apoi în Oradea-mare. — În anul 1852, 1853, 1854 și 1855 a studiat la facultatea juridică în Buda-pesta unde a de-
pus și esamenul de stat. După acesta a studiat 3 ani de zile teologia gr. or. română în Vêrșeș. În anul 1858 s'a căsătorit cu Anna Mileticiu fi-

ca reposatului Gabriel Mileticiu proprietar de mai multe realități în Oravița-montană, în care căsătorie a trăit fericit. Dintre fiii și ficele din această căsătorie trăesc numai doue fice cu numele Elena măritată Méheș și Cornelia.

Tot în anul 1858 a fost numit profesor de limba și literatura română la gimnasiul din Timișóra, fiind totodată aplicat și ca practicant de drept la locuți-nința de acolo. După un serviciu de 3 ani a fost în

anul 1861 prin congregațiunea comitatensă a comitatului Caraș ales pretore, servind ca atare 8 ani de zile. În anul 1868 a de-
pus censura ad-
vocațională și ne
mai având plă-
cere a servi sub
impregiurările de
atunci, a resig-
nat acest oficiu,
câpătând dela au-
toritatea comita-
tensă decret de
recunoșcință
pentru timpul ce
a servit comita-
tului.

În anul 1869 s'a așezat ca ad-
vocat în Oravița-
montană, în care
calitate a ramas
până la mărte.

Din lucrările
sale literare sânt
următoarele mai
însemnate :

1, »De originea,
vechitatea și în-
semnătatea isto-
rică a numelui
Valacu.« S'a pub-
licat în »Albina«
din Viena nr.ii

83—91 din 1866 apoi nr.ii 98, 99, 101, 102, 104, 105, 107, 110 și 111 din 1867.

2, »Baba Dochia«, studiu mitologic publicat în »Familia« nr. 13 din 1874 unde se arată că numele Dochia nu se derivă din Eudochia creștinescă, ci din

SIMEON MANGIUCA.

grecescul *τοκος* și apoi *εϋ-τοκια* care înseamnă fructivitate muerescă (este »mater terra«) de unde s'a format apoi numele și Eudochia creștinăscă din 1-a martie, făcând din *εϋ-τοκια* pentru mai bună sunare *εϋ-δοκία*.

3. »De însemnătatea botanice românești (un extras din colecțiunea sa botanică) publicată în »Familia« nr. 43, 44, 45, 46, 47, 48 și 49 din 1874. În acest tractat se arată și toată credința poporului român referitoare la plantele respective, precum: lecuire, farmecătoare, vrăjitoare etc.

4. »Calindarul iulian, gregorian și poporul român« pe anul 1882, în care din urmă calendar se arată toate credințele, datinele și serbătorile populare române legate de oreșcare ținută peste an, cu comentariu. Tot acest calendar s'a dat la lumină cu unele îndreptări și adăugeri și pe anul 1883.

5. »Studii limbice séu 100 de etimologii revindicate elementului român contra Miclosich și Cihac«, publicate în »Familia« nr. 16—52 din 1883. (S'a reproduș și în »Luminatoriul« din Timișoara nr. 40—104.)

6. »Cincideci de etimologii de cuvinte bănățenești de origine română« cari nu sânt introduse în dicționare, publicate în »Familia« nr. 6—10 din 1884.

7. »Daco-romanische Sprachforschung.« Acest studiu cuprinde în sine următoarele tractate: a, Was verstehen wir unter romanischen Sprachen, b, Die dacoromanische Sprachen in Verhältnisse zu den occidental romanischen Sprachen, c, Die romanischen Sprachen in Verhältnisse zum Latein, d, Die lingua romana rustica, e, Die Etymologie und die Kompetenz, f, Die daco-romanische Orthographie, g, Die Phonologie, h, Die Morphologie, welche insbesondere von dem Namen hintangesetzten Artikel als Pronominal-Enclisis handelt und Nachweiss dass der Typus: »homo-ille, ille-bonus-ille« nicht existirt. Aceste cercetări limbice s'au publicat în »Romänische Revue« fasc. VII—XII din 1886.

8. »Nestor der russische Chroniker und seine Wolochen«: Eine ethnographische Untersuchung — s'a publicat în »Romänische Revue« fasc. IV din 1887.

9. »Die Chronik des Huru und die grosse militärische Expedition in die Moldau de ungar. Königs Ladislaus Cumanus: ad reducendos Cumanos fugitivos.« Publicat în »Romänische Revue« fasc. V, VI, VIII, IX, X, XI și XII din 1887 și fasc. I din 1888.

10. »Colinda«: ihr Ursprung, ihre astronomische und kalendarische Bedeutung.« Acest studiu s'a publicat în »Romänische Revue« fasc. I, II și III din 1889.

11. »Die Wlachen des Kekavmenos byzantinischen Geschitsschreibers des XI Jahrhunderts, und die »Provincia Latinorum« idest Moro-Vlachorum des Diokleates aus dem XII Jahrhundert. S'a publicat în »Romänische Revue« fasc. III din 1889.

12. »Walach oder Wlach«: Eine ethymologische Studie dieses Gentil-Namens. S'a publicat în »Romänische Revue« fasc. IV din 1889.

În martie 1890 fu ales membru onorar al Academiei Române din București.

O bătă de inimă și în urmarea ei, un fel de idropiă a stins viața lui prețuită și muncitoare. Cu toate că eră greu bolnav, în epistola sa din 17 nov. 1890 îmi scrie următoarele: »Eu dau acum la lumină »Daco-romanische Sprach- und Geschichts-forschung« adică: publichez tractatele, ce le-am publicat în »Romänische Revue« cu multe adăugiri și străformări; se tipăreșce aci în Oravița în tipografia lui Wunder, 12 côle sânt deja tipărite, mai sânt vr'o 2—3 côle de tipărit. Acest volum formeză partea I-a; decă voi avé

âncă țile, voi publică și a II-a parte. Morbul meu este tot reu, și nu-mi pot află lécul, fost-am de-am consultat și doctorii din Viena, dar procedura lor s'a arătat și mai stricăcioșă, încât a trebuit să incetez cu ea.« A murit la 4 decembre an. c.

Numai o inimă curată română își sacrifică minutele de odihnă în morbul greu, — ca până și în ora din urmă să apere interesele naționale, istorice și limbice. Dău să-i apere memoria eternă înaintea românilor.

Dr. At. M. Marienescu.

Alecsandrila Mirceșci.

Comedie într'un act și în versuri.

(Urmare.)

Alecsandri. (Intimpinând pe Negri.)

Dar eu nu vreau s'o vindeci . . . mai bine-o voi nebună. N'auți că este jună, frumoșă? . . .

Negri.

E a lui!

Alecsandri.

Ce-mi pasă! Me iubeșce, me vede 'n stele, lună; Poetă e ca mine . . .

Negri.

E-a Garabetului!

Alecsandri.

Glumești! În prima dată când versul îmi aduce O dulce respălăire, în loc de-a me conduce Surghiun pe la Soveja și vrei din mâni să las Cununa respălăirii ce 'ntempin pe Parnas?

Negri.

E-a lui! A lui nevastă! Un om cinstit se pare, Ce-mi pasă decă stihu-ți resunet la el 'n are, Și decă-ți crede cartea: minciuni, bazaconii, Bune a se preface în pungi de băcăni! . . . E-a lui, 'naintea legci, a lui prin cununie Și-a i-o răpi poete, nu-i demn de poesie!

Alecsandri.

Te-ai matufit Costache; poetului nu-i pasă A cui e stéua, luna și lunca cea frumoșă Și sóptele, zefirul și văi umbróse, munți? Poetul e torentul ce nu șcie de punți, Le duce 'n a sa cale, cu stânca ce-l ezeșce, Cu malul cel protivnic . . .

Negri.

Torentul se sleeșce Curënd inse, poete, și lasă 'n urma lui Ruinele, haosul, ce-i fiu blăstemului . . . Poetul nu-i șiroiul cel blăstemat cu gróză; Poetul ca natura în liniște creéză . . . Și din ruini, din haos, înalță templul sfânt . . . Așă făcuși poete, pentru al teu pământ, Al nației române . . .

Scena V.

Aceiași, Agop. (Intrând iute.)

Agop. (Lui Negri.)

Așis într'o suflare

Me 'ntorc érá cocóne . . .

Alecsandri.

Dar ce?

Negri.

Ce întemplantare ?

Agop.

Cu sulletul in pace spre casă me grăbiam
Să 'ncerc rețeta voastră . . . așis me fericiam
Că voi ave isbândă . . . când étă, ce să vęd ?
Abiá și-acum, o Dómne! de pot lucrul să-l cred.
Matilda

Alecsandri. (*Aparte.*)

A! ea vine! O! ți pré mult dorită!
(*Cătră Negri.*) Ea vine! dá in colo ființa lui pocită!..

Negri. (*Cu imputare.*)

Poete! . . .

Agop.

In trăsură goniá in spre Mircești,
Pe datá eu prin luncă, (*cătră Negri.*) poți să-ți in-
chipuești
De m'am intors cu fuga . . . (*Cătră Alecsandri.*) Co-
cóna Vasilică,
Așis te rog cu lacrimi . . . sërmana mitilică
A nebunit . . . nu șcie ce face. (*Cătră Negri.*) S'o
scăpați!
Bărbatului cu cinste ve rog s'o 'napoiati! . . .
Ími perd totá strínsórea . . .

Alecsandri. (*Rîdënd.*)

Găinele 'n cotețe
Mălai nu mai mánăncă . . . Borcane de dulcețe
Și vutce nu mai face. (*Cătră Negri.*) Ea vine, o aștept
Și simt cum indoitá-i bátaia 'n al meu pept!

Scena VI.

Aceiași, Sfirléză.

Sfirléză.

Sosit-a o cocónă.

Alecsandri, Negri, Agop. (*Cu espresiuni deosebite.*)

Matilda!

Alecsandri. (*Cătră Negri.*)

Ah! ea vine,

(*Cătră Sfirléză.*) In camera d'alături poșteșce-o . . .

Negri. (*Cătră Alecsandri.*)

Se cuvine

Ca s'o poștești aice. (*Luând pe Agop de mână.*) Și
dumnéta poțim
In camera d'alături . . . haideți, să ne grăbim!

Alecsandri. (*Cătră Negri.*)

Dar ce gândești tu óre?

Negri. (*Lui Alecsandri.*)

Eu nu șciu, nu se cade

Agop s'o întelnescă . . .

(*Lui Agop.*) Ian veți aici el șade.

(*Luându-l de mână și ducându-l in camera dela drépta.*)
N'ai grijă . . .

Agop.

Să n'am grijă! . . . E lesne țeu de țieș
(*Resignat.*) Pré bine țieș turcul: »Așá cum este scris!

(*Intrá in cameră.*)

Alecsandri. (*Alérgă la ușe și vrea s'o inchidă cucheia.*)

Pré bine!

Negri. (*Oprindu-l de-a inchide ușa.*)

Ba nu-i bine, poțim acum pe datá
Să lași ușa in pace, s'o lași neincuiată
Și dumnéta cocóna, aci, la paravan . . .

Alecsandri. (*Rîdënd.*)

Prefer cu ea mai bine, la vorbă pe divan . . .

Negri.

Grăbeșce!

Alecsandri.

Ce putere ai tu nețermurită
Asupra mea, Costache! . . .

Negri. (*După ce a ascuns pe Alecsandri după paravan,
lui Sfirléză*)

Cocóna îi poțită

Să intre chiar aice . . . (*Sfirléză ese.*)

Scena VII.

Aceiași, Matilda, Sfirléză.

(*Când Matilda deschide ușa, se ivesc capetele lui Alecsandri și al lui Agop. Negri le face semn să se retragă și stând la biurou se preface că nu vede pe Matilda.*)

Agop. (*După ușa.*)

Nevésta!

Alecsandri.

Ce frumósă!

Matilda. (*Stă emoționată in pragul ușei, se uita la Negri și cu mirare printr'un gest întrebă pe Sfirléză remas in ușa, decă Negri este Alecsandri.*)

Sfirléză.

Poțim, aici intrați;

Pe datá o să vină poetul ce cătați.

(*Un gest insolent că pricepe la ce scop vine ea.*)

Matilda.

A! nu e domnul cela? (*Aparte.*) A! cât ími pare bine . . .
Altfel eu îl visasem . . . (*Cu estas.*) O! locuinți divine
Care 'ncepeți pe-acela ce 'ncepe 'n peptul seu
Doruri cu nesfêrșire, gânduri de Dumneșeu!

Negri. (*Ridicându-se dela biurou.*)

O dómná? . . .

Matilda.

Pe poetul îl cat cu umilință.

Negri.

O floricea de véră in astá locuință?

Alecsandri. (*Cătră Negri.*)

A! hoțule! faci curte!

Negri.

Poetul va veni . . .

Poțiti până să vină puțin a v'odihni . . .

(*Matilda șede.*)

Dar póte-se, o dómná, să fac o întrebare:
P'Alecsandri-l cunóșceți?

Matilda.

Poetul ce-l mai mare

Să nu-l cunóșcă lumea?

Alecsandri. (Aparte.)

O! bravo! încântat!

Negri.

Și ți-ai cunoscut pe el? (*Aparte.*) A! hoțul m'a 'nșelat!

Matilda.

Da, îl cunosc cum omul cunoșce-o țeitate.

Negri.

Cum?

Matilda.

Nu-l vėđui la față... dar țile 'nșeninate
Am petrecut cu dēnsul...

(*Mișcarea lui Negri și Alecsandri.*)

Cu versul seu divin!

La cupa nesecată a poesiei sale
Sorbit-am fericirea... Dar marele meu chin
E de a șci c'aice, chiar in Mirceșci, — in cale,
Se află acest geniu sublim și admirat.
(*Entusiastă*) Și eu să mor de dorul, ca chipu-i venerat
Odată să-l cuprindă privirea-mi doritoare!...

Negri. (Aparte.)

Privirea doritoare!... E graiu cald, de amor!

Alecsandri. (Aparte.)

Cu tine, o Matildo, voi să trăese, să mor!

Negri.

Ești măritată-mi pare, ai casă unde-adună
Cu greli sudori, avere bărbatul... Ce-o să spună
O lume, când află-va cum casa ți-ai lăsat
Ș-un copilăș in lėgān, și sfāntu-i sārutat,
Ca la Mirceșci, in luncă, să vii, uitānd de cinste,
Uitāndu-ți datoria?...

Agop.

O! mare om, cuvinte

Dela ceaslov grăeșce!...

Matilda

Da 'n ce greșit-am eu,
Când șciu că 'n cer există ș-ador pe Dđeu!
Să mi uit eu datoria?... De când ea nu se 'mpacă
Cu ce-i frumos, ce-i nobil, ca asta să nu-mi placă?

Negri.

Îți sbōrā suflet, minte, pe-aripi de visuri sbōrā,
Când vei cādē din ceruri amar o să te dōrā!...
(*Aparte.*) S'o scot din a lui cale — dar nu șciu cum
sā fac...

(*Pausă*) A da!... (*Luānd o decisiune.*)
Poftim, cocōnā. (*Aparte.*) Cu Garabet o 'mpac!...

(*Ese cu Matilda*)

Scena VIII.

Alecsandri, Negri.

Alecsandri. (Ese de după paravan.)

Cu Garabet s'o 'mpace?... A! nu, vere Costache!
Zulniei ȃis-a lumea să fugā de Konache,
Ș-un altul s'aibā parte d'al ei duios amor?
Poetu-i Donquișotul virtuței?...

Negri.

E dator

Pe alții-adāpāndu-i, setea să-și potolēscā,
Pe sine să se piērdā, lumea s'o vecinicēscā!

Alecsandri.

Ori om nu-i și poetul? E mai scutit de chin?
De tot ce-i omenire poetul nu-i străin!

Negri.

Poet nu e tot omul, prietene iubite,
Agop āncā om este... Pe aripi aurite
El la Parnas nu sbōrā....

Alecsandri.

Dar e pré fericit;

Matilda a lui este!...

Negri.

A lui? — și te-a iubit!...

Alecsandri.

Pre đeu cum se iubeșce. (*Se vede pe fața lui Alecsandri cum începe a esită.*)

Negri.

Ș-atāta nu-ți ajunge?

Ai vrē drept respłātire din casā-i a o smulge
Ș-a face-o prostituată mai multā decāt sūnt?
Astfel nu-ți e solia, poete, pe pāmēnt....

Alecsandri. (Dupā o paușă. Ca și când ar reveni din un somn. Cu otārīre.)

Astfel nu mi-e solia!... in vorba ta-i dreptatea.

Destulā-i mișelia, destulā-i reutatea!...
Dar greu este, Costache, ca vecinic să jertleșci
Simțiri și doruri calde, ca nația să-ți mārēșci;
Dreptate ai o! Negri; a nōstrā e menire,
Cālānd peste durere, să dām de nemurire...
Bine-ai grāt Costache; in lāturi or ce dor,
Ce nu se 'mpacā lesne cu cel mai strict onor!...

Negri.

Așā te vreu, Vasile, așā te șcie-o țērā...

Alecsandri.

La glorie, virtutea mai sigurā e scarā...
O! glorie! ca tine dulce nu e nimic,
Dar cine te doreșce, să n'aibā suflet mic!...
A fi un om in țērā, s'auđi cum al teu nume
P'a famei aripi sbōrā, fără hotar, prin lume,
Ceva mai mult, đeu, este, decāt d'a fi iubit
De o femeie, care mintea ș-a rātācit...

Negri.

Nimic nu are farmec ca vorba care-ți spune,
Cā versul teu exprimā gāndirea de minune,
Cā epigrama-ți mușcă cu dinte ascuțit,
Cā Doina ta deștēptā poporul adormit...

(*Incheierea va urmā.*)

V. A. Urechia

C u g e t ă r i.

Un spirit independent nu vede inaintea sa nici un zid.

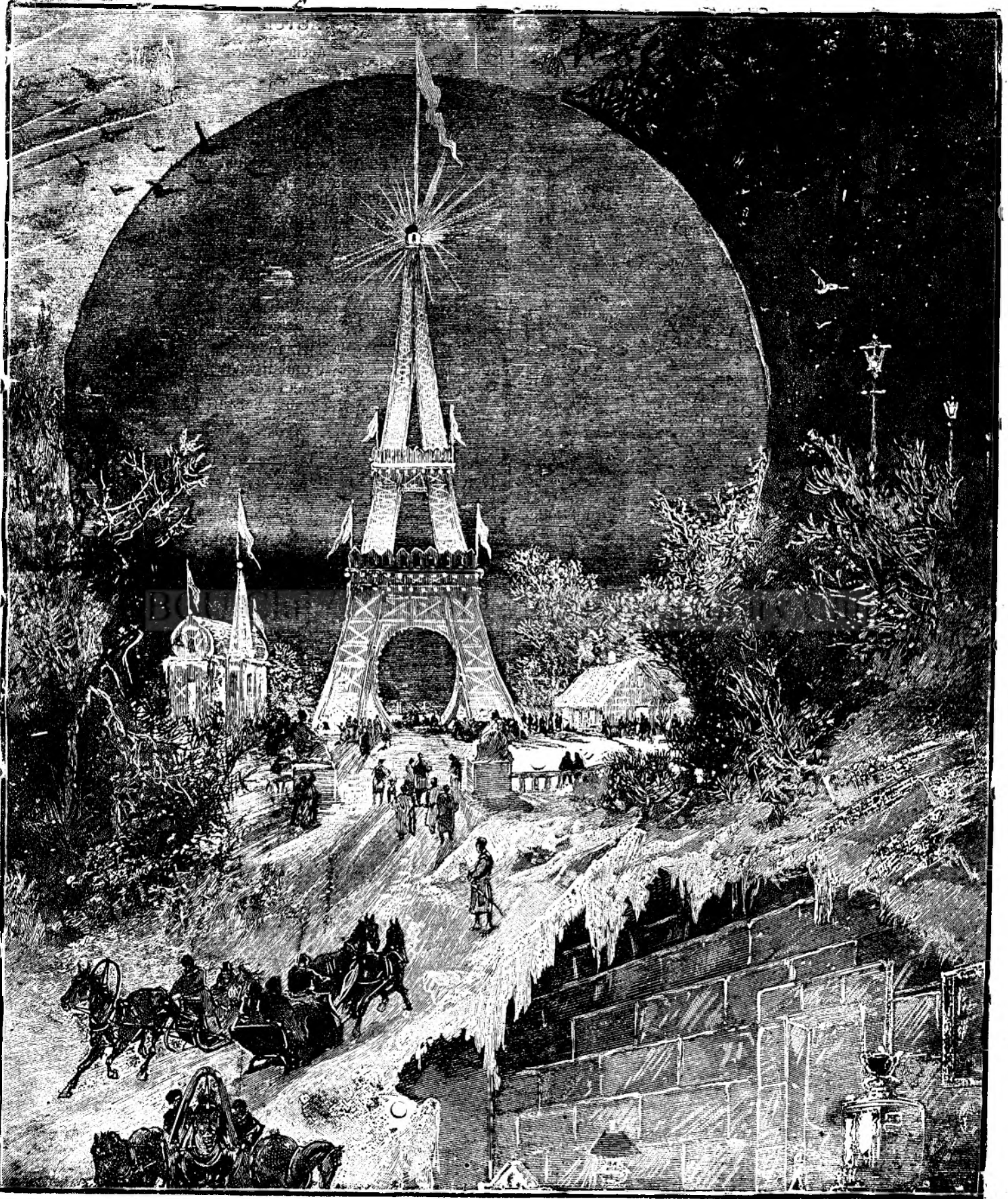
*

Banul este ca o cochetă, care trecēnd din mână in mână, se opreșce la cāte un bogātaș.

*

In sārācie prietenia e mai puternică decāt in bogāție.

Cornelia Emilian.

TURNUL EIFFEL DIN GHIATA.

Sonet.

Înzădar întorc privirea, dela „Ea“ s'o pot abate,
Ca să stîmpîr mîndrul farmec ce tot spre „Ea“ o împinge,
Pretutîndeni afla chipu-i, par că cineva-l depinge
Și dorințele-mi le face tot mai mari, mai colorate.

Pare că acum inspiră cu o jale prî plăcută
Pietatea dinainte ce strînge înima-i jună
Și-apoi pe neașteptate în urechi dulce îmi sună
Vocea-i viă, vrăjitoare, suspinarea „ei“ cea mută.

Dorul crâncen și amorul des veniau galeș să-mi spună,
Că acele ce vădusem sînt frumseți de pe pămînt,
Dară n'au mai fost vădute sub stelosul firmamînt.

Vorbe așă dulci și blînde nu au mai fost auzite,
Nici lacrimi așă curate din așă dragi ochi eșite,
Sorele nu mai văduse și nici curioșa lună.

Ioan Bocanici.

Carol VII

LA MARI SEI SUPUȘI.

— Dramă în 5 acte, de Ales. Dumas. —

(Urmare.)

Bérençera. (Pe pragul ușei sale.) *Yağoub!**Yağoub.* (Privind rînd pe rînd femeia ce se 'n-depărtîză și pe *Bérençero* ce-l chiamă.) Sînt doue?!..*Bérençera.* *Yağoub!*.. ce, vócea mea ți-i acum necunoscută?*Yağoub.* *Bérençere,* tu ești?..*Bérençera.* Eu.*Yağoub.* *Bérençere,* remăi dar aici?*Bérençera.* Remân.*Yağoub.* Și cine plécă cu preotul?*Bérençera.* Servitórea mea.*Yağoub.* Pe hurii!.. dar nu știi?..*Bérençera.* Știu totul. Robule, cunoșci rușinea mea... *Yağoub.* Cum? știi că contele... cu o altă femeie va sosi curînd aici ca să-ți ieie locul?..*Bérençera.* Ce ȓici tu?*Yağoub.* Că contele o așteptă... *Bérençera.* Minți!*Yağoub.* Că pentru astă séră, paraclisul se împodobesce! că *Andrei* o aduce!..*Bérençera,* Minți!..*Yağoub.* Că toți o numesc contesă de pe acum.*Bérençera.* Dar ȓ-o spun că minți! că nu e cu putință!*Yağoub.* Ce nu e cu putință la creștinii voștri!.. dar priveșce... uită-te în fundul curței... *Isabela* intră adusă de *Andrei*... Contele merge spre dînsa... îi intinde mîna spre a se scobori... Priveșce-i cu ochii tei deschiși... (Apucînd-o de mînă.) Și e aievea... nu e vis... nu e arătare!.. Ei?... ce mai respunȓi ș-acum?..*Bérençera.* (Zdrobită.) Nimic!*Yağoub.* Nimic! mai priveșce încă! el o sărută!..*Bérençera.* Afurisenie!*Yağoub.* Și tot nu ȓici nimic?..*Bérençera.* (Cu furie.) Îȓi ȓic... că te iubesc! (Vré să ésa.)*Yağoub.* (Reȓinînd-o.) Mai stăi, mai stăi, mai stăi!..*Bérençera.* M'ar puté vedé contele.*Yağoub.* Dar unde te voi mai întélni?..*Bérençera.* Aici, de-séră. (Ese.)*Yağoub.* De-séră!

ACTUL V.

Acelaș decor.

Scena I.

Arcași la mésză; *Yağoub* în picióre înaintea ușei *Bérençerei*.*Jehan.* Vénatul de aȓi a fost minunat!*Andrei.* Nici că se póte mai bine! Hei, *Yağoub,* nu vrei și tu o bucăȓică?*Yağoub.* Nu mi-i fóme!*Andrei* Atáta pagubă! — Copii! Beu în sánătatea tinerei nóstre contese *Isabela!**Jehan.* Și eu deasemenea! În sánătatea noiei stăpáne!*Yağoub.* Mișei!*Andrei.* Ei? ce-ai ȓis tu?*Yağoub.* ȓic că ieri, în acelaș loc, îmboldiȓi tot de tine énsu-ȓi, acești ómeni beau întocmai ca acum, — în sánătatea altei femei inse... *Andrei.* N'ai decát să bei în sánătatea cui ȓ-a plácé!*Yağoub.* Eu nu beau.*Andrei.* Atunci, lasă-ne să bem în pace, séu decă nu-ȓi vine la îndámánă du-te și te primblă în giurul castelului.*Yağoub.* Eu am poftă să remân aici.*Andrei.* Alunci remăi și taci.*Yağoub.* Dar mai am ceva să ve spun încă.*Andrei.* ȓi.*Yağoub.* Celui ce va da dreptate acestui arcaș blăstémat, îi zdrobesc paharul între dinȓi. — Auzit-aȓi? (*Andrei* se scólă ca să ameninȓe pe *Yağoub*.)*Jehan.* (Incet, lui *Andrei*.) Adu-ȓi aminte de *Raymond!* (Se aude clopoțelul.) Eia, trebuie să mergem la paraclis *Andrei*; haide mai iute! (Toȓi es.)

Scena II.

Yağoub apoi *Bérençera*.*Yağoub.* Că mult v'a mai trebuit pánă să plecaȓi, ghiaurilor!.. Alah să ve smulgă atátea ȓile din vieȓa voștră. câte minute de bucurie mi-aȓi rápit voi, stánd pe locul acesta, de unde ve chiamă acum ast sunet de clopote! (Ridicînd perdéua.) Vîno! s'au dus toȓi, *Bérençeră!* vîno... Nu m'auȓi tu? (Inturnându-se.) *Nazareeni* osîndiȓi!.. *Bérençeră!*.. Oh! ini-ma-mi se sbate și se umflă, e aprópe de să-mi spargă pieptul!..*Bérençera.* (Apărînd.) Tăcere!..*Yağoub.* Tu ești!..*Bérençera.* Sîntem singuri?*Yağoub.* Da, singuri.*Bérençera.* Ascultă bine.*Yağoub.* Nu se aude nimic: ei sînt în paraclis și preotul îi uneșce acum.*Bérençera.* Destul, destul!.. Să vorbim de alt-ceva. Póte că, pe când de multe ori rătăciai séra în giurul acestui castel, și câteodată, lăsându-te puțin să te odihneșci pe vre-un trunchiu, în desperarea ȓa, înturuându-ȓi ochii și gándirea spre resărit, te va fi furișat somnul ușor al vedeniilor, și cu capul atérnat în jos, ȓi se va fi arátat în vis, éráș mărățul teu deșert și cortul teu sumeȓ; acolo, vei fi văȓut falnicul apus de sóre într'un ocean de năsip aurit; vei fi auzit sunánd clopotul camilelor ce vin la muls... și.

la vocea ta, cu sfințenie ascultată, credincioșii tei cai alergând nechezători... ér lângă tine, stând o femeie străină pe care cei din Apus o numesc Bérengèra, ț-a fi incungiuurat gâtul cu brațele-i iubitoare și-ți va fi ȓis: Yaqoub, ești tu fericit?*

Yaqoub. Oh! ș-aș pute eu vedé ori auđi vr'o dată aste lucruri?

Bérengèra. Spune-mi, póte c'ai visat asta vr'o dată?

Yaqoub. De mii de ori! de mii de ori!

Bérengèra. Și decă trecènd din întèmplare vr'o căprióră pe lângă tine, cu vuetu-i neasteptat, ț-a sfărmat vedenia, te-a trezit din visul fericirei tale, — ș-apoi, — tot ce te incungiuurá nu-ți mai mărturisá decát minciuna somnului... cá ești tot rob, sárac și gol... Decă 'n acele clipe, ar fi venit cineva, și, prin putere dumnezeéscă ori diaboléscă, ț-ar fi propus să-ți prefacá in realitate visul teu aurit, și n'ar fi cerut in schimb, decát numai o singurá ȓi, o singurá clipă de ascultare; dar o ascultare așá, ca nimic să n'o facá a linceđi, o ascultare ca a ferului pe care o mână puternică-l isbeșce! Cu prețul acestei clipe ai mai fi stat tu la gând ca să cumperi fericirea ta vecinicá?

Yaqoub. O singurá ființă ar fi avut puterea să-mi supuie inima la astá ascultare: aceea ce-o vèd in visul acest așá de dulce; — tu...

Bérengèra. Ei bine, ascultá dar!.. Decă vrei ca acest vis, intr'o bună diminéță să se prefacá 'n aie-vea; să te 'ntorni in desertul unde te-ai născut, să-ți regásești caravana odihnindu-se la umbrá de nopal, caii tei ușori la fugá ca vèntul, suta-ți de cămile culcatá in giurul cortului teu, — și acea femeie din locuri străine, ale cãrei brațe drágostóse...

Yaqoub. Ími vei cere ceva ingrozitor, nu-i așá?.. dar, voi face tot!

Bérengèra. Yaqoub, decă cuvintele-ți nu-ți scap din gurá ca niște sunete sèci, fără nici un preț, — tu mi-ai ȓis nu de mult vorbele aceste: «Decá din întèmplare, s'ar găsi un om, a cãruí infáțișare să-ți jignéscă privirea; decá ȓilele lui asupra ȓilelor tale ar avé vr'o inrúirire; și decá numai mórtea sa ț-ar puté sfèrși suferința, chiar decá ar fi primit dreptul de a te chinuí, el, dela ênsuș Mahomet, eșind va trece pe dinainte-mi, să mi-l aráți incetinel cu degetul.» Ai ȓis asta?

Yaqoub. Am ȓis-o, — și tremur! Dar, un om singur, pentru care...

Bérengèra. Niminea!

Yaqoub. Un om are dreptul să fie ferit de resbunarea mea...

Bérengèra. De-ar fi tocmai acela pe care va trebui să-l lovești?.. de-ar trebui ca asuprá-i să cadá resbunarea cât mai neintárđiat?..

Yaqoub. Numele seu?

Bérengèra. Contele.

Yaqoub. Pe tartar!.. bănuiam!

Bérengèra. Contele, m'auđi tu? pe contele... Ei?.. ce ȓici?

Yaqoub. Nu pot...

Bérengèra. Adíó, deci, pentru totdeuna!..

Yaqoub. Stái... séu te voi urmá...

Bérengèra. Cređusem până acum... ce credință nebuná!.. cá numai creștinii singuri sânt in stare să-și calce cuvèntul dat. Me inșelai amar... Étá totul.

Yaqoub. Dómná!

Bérengèra. Lasá-me... (Inturnându-se.) Așá dar minciuni erau tóte?

Yaqoub. Șcii pré bine pentru ce resbunarea-mi nu se póte uní cu a ta: El mi-a scăpat viéța... Oh! dar numeșce-mi un altul, și...

Bérengèra. Să numesc pe un altul? dar care altul, de ȓece ani, cu puterea lui fatalá, ț-a putut face mai mult reu? Dar reaminteșce-ți, reaminteșce-ți...

Yaqoub. Ími reamintesc totul.

Bérengèra. El ț-a perdut sufletul, după cum ênsuș ai spus-o; el ț-a rápit pentru totdeuna țérá, párinți, libertate, bucurie, iubire... el, de câte ori te atinge, íți zdrobeșce câte-o fericire...

Yaqoub. Dar acea picăturá de apă ce-a vèrsat pe limba-mi arsá de durere!..

Bérengèra. De ț-a prelungit el viéța atunci, te-a făcut mai tárđiu să suferi mii de morți! El te-a robit, și 'n robie...

Yaqoub. (Arátând semnătura Contelui.) El mi-a redat libertatea!

Bérengèra. Bine! Și-ți redá el, odatá cu libertatea, și amorul meu, ce de-atáta timp...

Yaqoub. Ascultá-me Bérengèrá, o clipă.

Bérengèra. Te ascult, vorbeșce mai repede.

Yaqoub. Am cređut... dar me inșelam negreșit... cá mi-ai fost ȓis aici... chiar aici... O iértá-me!..

Bérengèra. Ce?

Yaqoub. Cá m'ai iubi...

Bérengèra. Da, am ȓis-o.

Yaqoub. Atunci, fiind cá aceeaș sórtá, aceeaș iubire ne impreunézá, Bérengèro, in séra acésta...

Bérengèra. Ce?

Yaqoub. Să fugim amèndoi!

Bérengèra. Fără a-l ucide?

Yaqoub. Dar te vor resbuná remușcările lui.

(Incheierea va urmá.)

N. A. Bogdan.

Doine și chiuituri.

— Din Bănat. —

Stá-i mândra cea d'atunci,
Care dá paie la junci
Și la voinici buze dulci;
Dará mândra cea d'apoi
Ea dádea paie la boi
Și la voinici buze moi.

Drag mi-i cerul innotat
Și feciorul de 'nsurat,
Dragu-mi-i cerul cu cétá
Și feciorul cu mustéță;
Dragu-mi-i cerul cu stele,
Voinicul fără muere.

Adá Dómne luna 'n nor,
Să-mi viná cine mi-i dor;
Adá Dómre luna 'n prag,
Să-mi viná cine mi-i drag.

Valeriu Magdu.

Sântem mai puțin supèrați de disprețul celor nerođi, decát când sântem mai puțin stimați de óme-nii cei cu spirit.

*

Iubirea de sine e cel mai mare din toți lingușitorii omului.

*

Tóte se vènd, afará de virtute.

Gr. Mărunțean.

Serbarea Samuil Vulcan in Beins.

— La 25 decembre. —

Diua de 25 decembre, ca in toti anii, asa si acuma, a fost o zi de serbatoare pentru romanimea din Beins. O zi de bucurie, caci ne ofere ocaziunea de a ne indulci de nectarul farmecator al tineretului si tot-odata si o zi de doliu, caci prin ea serbeză memoria unui barbat reposat. Sunt chiar cincideci si unul de ani, de cand ilustrul fondator episcopul Samuil Vulcan a incetat din vietă, si de-atunci tinerimea gimnasială, care se educă si studiază in institutul fundat de densul, in fiecare an la 25 decembre, aniversarea morței lui, vine să-i deie tributul recunoștinței ținend parastasul indatinat pentru sufletul decedatului si după aceea o ședință festivă si literară publică.

Ședința se ținu de asta-dată in sala-refectoriul mare al internatului Pavelean, unde se putură pune la dispoziția publicului localității cu mult mai ample.

Programa fu următoarea: 1, »Marșul lui Mihai« executat de corul instrumental cu supravegherea dnu-lui profesor Victor Borlan si conducerea măestrului de capelă Stefan Nagy. 2, »Cuvânt de deschidere« rostit de dl director gimnasial Ioan Butean. 3, »Uită mamă«, de G. Dima, executată de corul vocal sub conducerea dlui profesor Traian Farcaș. 4, »Coriolan« poezie de I. Grozescu, declamată de Rom. Buzila stud. de cl. VIII. 5, »Poutpouri ardelenesci« depuse pe note de Stefan Nagy, executată de corul instrumental. 6, »Hora« de G. Dima, executată de corul vocal. 7, »Haldokló mellett«, poezie de Mihai Tompa, declamată de Corneliu Abrudan stud. de cl. VIII. 8, »Temetöben« de Beleznay executată de corul instrumental. 9, Disertațiune: Cel-ce și-a prefapt un scop mareș și nobil se năzueșce a-l și ajunge pe căi drepte și iertate«, compusă și cetită de C. Meseșan stud. de cl. VIII. 10, »Inzadar«, de Hrimlay, executată de corul vocal. 11, »Die Bürgerchaft« von Schiller, declamată de Leont. Motea stud. de cl. VIII. 12, »Catarin Polka« de Johan Straus, executată de corul instrumental. 13, »Părășitul« canțonetă comică de V. Alecsandri, predată de Niculița Șegescu stud. de cl. VIII. 14, »Meteor« vals, de Ivanovici, executat de corul instrumental. 15, »Cisla« de C. Porumbescu, executată de corul vocal. 16, »Cuvânt de inchidere«, rostit de dl profesor Vasiliu Ștefanica conducătorul societății. 17, »Marșul lui Mihai«, executat de corul instrumental.

Cuvântarea de deschidere, precum și cea de inchidere, a fost de un caracter foarte scientific și frumöse. Cine cunoșce in persónă pe bravul director gimnasial Rvd. dn Ioan Butean, acela foarte ușor își va puté inchipui întręga sa vorbire, care a fost urmată de aplause frenetice.

Declamările tôte reeșiră foarte bine. Se vede, că tinerimea își cunoșce misiunea grea, și năzueșce să-și câștige mijlőcele necesarie pe când va păși pe terenul vieței publice sociale; se pare că toti sunt pētrunși de idea laureatului poet român când dice: »Să dăm doveđi la lume etc.« Autorul disertațiunei merită tótă lauda, încat aceea a fost romănescă.

Corul vocal cu »Cisla« a făcut foarte bună impresiune asupra publicului român, asa încat de nu erau 2 ore post m., publicul ar fi rugat pe bravul conducător pentru repetirea ei. Asă, târđiu cum eră

ancă se auđiau câteva voci și semne pentru repetiția: aplause frenetice.

In genere tinerii au desvoltat un zel laudabil, o devoțiune dēmnă de tótă recunoșcința.

In urmă mai am să amintesc, că ședința prezentă a fost una dintre cele mai imposante, la care au participat cel puțin 800—1000 persóne. Sala cea mare și alta mică au fost absolute indesuite de óșpeți. Trei coridóre asemenea pline, de unde ascultau aceia cari n'au mai putut incape.

Publicul încântat, pe lângă sunetele melodiöse ale »Marșului lui Mihai« se depărta, ducend cu sine cele mai dulci suveniruri. Adio! la revedere damicele! la balul casinei romăne!

Ciorogariu.

Turnul Eiffel din ghiată.

— Veđi ilustrațiunea de pe pagina 609. —

In capitala Rusiei de multă vreme este obiceiul, că érna lângă oraș pe apa inghetată a Nevei se fac palate, oteluri, cafenele și localuri de dans din ghiată, unde după miđăđi s'adună elita societății din St. Petersburg.

Dintre tôte clădirile de ghiată mai mare senzație a făcut turnul Eiffel, imitat după turnul cu acelaș nume dela cea din urmă espoziție internațională din Paris. Imitația destul de bine reușită, mai cu sēmă prin lumina electrică din vėrvul turnului, care a revesat asupra intregului o lucró splendidă, a atras multă lume.

In giurul turnului casele asemenea s'au construit din ghiată; nunumai părășii, dar și mobilele, mesele, scaunele, vasele, lampele și tôte decorațiunile. Adevērată petrecere rusescă.

B o n b o n e.

Rudele din provinciă.

Confratele nostru Zed, spune »le Voltaire«, găzduia la densul pe un vēr din provinciă care, departe d'a nelege că presința sa eră supērătoare, prelungiá necontenit șederea sa și nu vorbiá de loc pe plecare.

La sfērșit, Zed care perduse răbdarea, recurse la o stratagemă:

— Biéta soția dtale, dragă vere, fi đise el intr'o sēră la prănđ, trebuie să móră de urit, singurá acasă!

— E drept, respunse vėrul. Dar i-am scris ađi diminēță...

— Cum, deja ne părășești!

— Oh! nu ancă, respunse provincialul cu multă seninătate; am scris Adelaidei să vină și đensa aci!

*

La băi.

— Am vėđut pe un domn care stă o jumėtate de oră supt apă.

— Eu am stat o oră.

— Eu am cunoscut pe o femeie care stă și mai mult, a intrat in mare și până ađi n'a mai eșit de supt apă.

*

La biserică.

O jună fată s'a căsătorit c'un bėtrán, — bine ințeles că pentru averea lui.

— Ce gărbovit e! dice un domn vorbind de soț.

— Acésta este, respunse vecinul seu, pentru a face să se credă intr'o căsătorie... de inclinațiune.

Literatură și arte.

Solri literare și artistice. *Carmen Sylva* se traduce și în limba chineză; regina a și primit primul volum din această traducere. *Dl. Ioan Nenitescu*, autorul volumului »Pui de Lei«, care de acum înainte va colabora și la foia noastră, lucrează acum la un manual de pedagogie și la un abecedar după o metodă cu totul nouă. — *Architectul Maimarol*, român din București, a obținut primul premiu la concursul internațional pentru planul de edificare a camerei deputaților României.

Edițiunile Academiei Române. În momentul d'a pune foia noastră sub presă, primiram edițiunile nouă ale Academiei Române din București. Și până când vom pute revini la ele, le înșirăm aici: »*Nunta la români*« studiu istoric-etnografic comparativ de S. Fl. Marianu, membru al Academiei Române, care a dat și cartea. Prețul 10 lei. — »*Medicina babelor*«, adunare de descăntece, rețete de doftorii și vrăjitorii băbești, de Dimitrie P. Lupașcu, cu un raport de prof. I. Bianu, membru corespondent al Academiei Române. Prețul 1 leu 50 bani. — »*Schită geologică*« despre partea sud-estică a Carpaților Pocuției și ai Maramureșului« de Hugo Zapalovicz, dare de sémă de Gr. Cobălcescu, membru al Academiei Române. Prețul 2 lei 50 bani.

Baollii franțuzismelor. Dl Gion, prin o conțerență literară (Cum vorbim), pe care o reproducem și noi, a avut laudabilul curagiu d'a apostrofa limba franțuzită ce se vorbește la București și prin România. Satira ce a făcut a produs oșerecare mișcare în sferile literare. Inteu l'a atacat un țiar francez din București atribuind conferențiarului ingratitude, ceea ce probează, că țiarul acela nu l'a înțeles pe dl Gion, căci dsa nu de limba franceză ș-a bătut joc, ci ș'a ris de limba franțuzită românească. Colaboratorul nostru dl Dumitru Stăncescu a trimis din Liège »Românului« un resunet la avertismentul dlui Gion, pledând pentru limba vorbită de țeran, care o păstrează cu sfințenie, neatinsă, limba dragă strămoșească. »Nu e deseversită? întrebă dsa. Ne vor lipsi cuvinte multe? Incet-incet, cum a schimbat pe »ecleror« în »cercetaș« cu al seu admirabil bun simț, va schimbă și altele. Și limba românească se va ivi dulce și frumoasă. Bacilul franțuzist va peri cum a perit cel creșec, cel rusec, și cel turcesc. Va trebui inse multă dragoste, multă inimă și luptă. Ei bine, tineretul care incepe să se mișce, să ășă din toropelă, va avé acea dragoste și inimă, căci adevărul jalnic de acum a luat trup, îl ved amenințator pentru limbă și pentru naționalitate. Va luptă să-l desrădăcineze, să-l nimicească.« Dl A. D. Xenopol tot în »Românul« își exprimă bucuria că dl Gion, tocmal un bărbat crescut în școla franceză, este indignat de modul cum se stâlcește biéta limbă românească. Dl Xenopol e de părerea, că: »Femeile noastre, ętă pătura asupra căreia ar trebui mai ales iniuri prin tôte mijlocele. spre a le desbără de acest păcat care strică, conrupe tot ce avem mai de preț, limba strămoșească, singura pază a naționalității noastre în timp de vécuri.« Apoi incheie: Eu sânt convins că, decă am pute determină secul cel în deobște frumos la figură, dar atât de urt la vorbă, a-și schimbă obiceiurile și apucăturile în privirea limbei românești, de sigur că am isbuti a curăți tot mai mult graiul nostru de franțuzisme ce-l înădușă; am pute să-l desvoltăm, să-l creșcem și să-l sporim, așa ca să ajungă el prin sine însuș organul unui popor cultivat. Ori cât ar vorbi cineva în public, este netăgăduit că cea mai mare parte din vorbele schimbate se petrec în viața privată. Mai mult vorbim cu femeile, copiii, prietenii și cunoscuții

noștri, decât ca avocați, profesori, și chiar ca deputații. Senatorii șcii nu pré vorbesc, ci lucrează. Limba aceea care contribuie mai ales a da tonul general, este aceea vorbită în particular. Dela densa va atărnă și vorbirea în public și stilul în scriere. Limba vorbită în societățile noastre, în familiile noastre, aceea va resună și pe tribună și de pe amvone; aceea se va resfiră și pe fețele cărților ce vom produce.»

Curs de geologie. A ășit de sub presă și se află de vëndare la librăria Socec și celelalte librării din România: »Cursul elementar de geologie« de di Grigorie Stăfănescu, profesor la universitatea din București. Acest curs cuprinde 256 pagine în 8, are intercalate în text 442 de figuri, din care o mare parte originale și inedite și este urmat de o hartă geologică colorată a României. Acéstă lucrare este cea dinteu publicatiune de felul seu, în care, prelângă geologia generală, se tracteză și despre geologia României; ea este scrisă în așa mod, încât nu numai elevii, dar și ori-cine se interesează de istoria pământului o va pute citi cu plăcere și interes.

Drama nouă a Carmen Sylvel. Duminecă la orele 3 și jumătate d. a., scrie »Românul« regina a intrunit la Palat mai multe dōmne din societatea bucureșcă și mai mulți academici, profesori și iubitori de literatură. Majestatea Sa a citit drama sa »Manole«, care va fi jucată la Teatrul Burg din Viena, în luna lui februarie.

O carte românească premiată la Paris. Anul trecut dl Toma Ionescu, fost intern al spitalelor din Paris și actualmente profesor la școlata de medicină din Paris, a publicat o lucrare asupra »herinelor interne retro-peritoneale.« Acéstă lucrare a fost premiată încă din anul trecut de cătră facultatea de medicină din Paris cu medalia de argint a concursului de chirurgie pentru anul 1889. Acum țiarele franceze ne aduc șcirea, că aceeaș carte a mai fost încoronată și de cătră Academia de medicină din Paris, cu premiul de patru mii de franci dimpreună cu titlul de laureat de Academie. Premiul i s'a dat în ședință solemnă.

Cântecul indolenței. »Românische Revue« va intra în 1891 în al șeptele an. Acéstă revistă tinde laudabil a represintă cauza și cultura română în străinătate; cu tôte aceste n'are 150 de abonați între români și totuș restanțe de peste 2000 fl., căci este la noi o sémă de ómeni, cari cred că-i lucru cinstit a primi o foie, fără să plătescă abonamentul. Deci, de cumva clasa inteligentă română nu va da pentru viitor spriginul trebuitor, direcțiunea va fi silită să inceteze editarea revistei. Abonamentul pe an e 10 fl.

Cărți școlare. Cu scop de a ajunge la terminologia unificată în științele naturale și în matematică, ar fi a se câștigă pentru bibliotecile școlilor respectivele studii școlastice publicate de Nanian B. Cosmografia, Chemia, Mineralogia, Geologia; de G. G. Nădejde, I. Nădejde, R. Boteanu ș. a. (Veți cataloagele librarilor: Socec & Comp. în București, W. Kraft în Sibiu ș. a.) Pentru învătarea celor doué limbi maghiară și germană încă se află gramatice, dicționare și cărți de lectură publicate de cățiva literați români. (A se vedé cataloagele librarilor, care se impart gratis.) În limba germană am pute recomanda mai ales pentru gimnasiu mici și școlele superiōre de fete: D. I. Lorents Leitfaden der allgemeinen Geschichte, bearbeitet von dr. Fr. Teutsch Wien 1884—5. Materia bine tractată, stil ușor așa, precum ar fi bine să o avem și noi în limba noastră. Un compendiu și mai scurt pentru începătore este: Leitfaden für den Geschichts-Unterricht bearbeitet von A. Renneberg Rector zu Mühlhausen 1879. Specie de sinopsa séu prescurtare contrasă numai de 99 de

pagine. Adevărată quintesșență a istoriei. Un alt op eminent și corespunșător mai ales pentru clasa superișră IV și pentru cursul complementar la școlile de de fete este Lehrbuch der Weltgeschichte für Töchterschulen und zum Privatunterricht heranwachsender Mädchen. Von Fridrich Naesselt 2 Bände. Mit Stahlstichen Stuttgart. Noi avem a 16-a edițiune din 1880 publicată după o reșivisiune și coregere de cătră Frid. Kurts. Portretele mai multor persșone istorice lucrate in așiclu, fșrte elegant. Op vast, costă 7 fl. 50 cr.

Teatru și musică.

Concursul Teatrului Național din Bucureșci.

Am publicat in nr. trecut, că comitetul Teatrului Național din Bucureșci a hotărșit să impartă premiul de 1500 lei inșre autorii celor douș piesșe mai bune dintre cele 12 intrate la concurs și că acele douș piesșe sũnt: »Stefanișă-Vodă« și »Dșmna Kiajna.« Acuma cetim in »Romãnul«: »Autorul lui »Stefanișă-Vodă« e dl Iosif Vulcan, directorul revistei literare »Familia« din Oradea-mare. Èr piesa »Dșmna Kiajna« are de autori pe dnii: Radulescu-Niger și N. Tĩncu. Autorii n'au decăt să se presinte la direcțiunea generală a teatrului, spre a-ș primi partea din suma de 1,500 de lei, drept incurajare.«

Corul vocal român din orașul Biserioa-albă, cunoscut publicului român, arangeză in șera de St. Vasilie 31 decembre st. v. in localitășile așă numite »Burg« o petrecere cu un program fșrte frumos și atrăgștor. Comitetul acestui cor nu crușă nici oste-nelă, nici bani, când e vorba de producere romănescă și de a face pentru romăni, in deosebi pentru cei din sudul Bănatului, un loc plăcut de convenire. Piesșele programei sũnt următșrile: 1, »Aș vrș« din repertoriul lui Barbu, in cvartet, de corul vocal. 2, »Salata italiană« tot de acest cor. 3, Piesșea teatrală: »Plăiașul rentors din Anglia« de dr. G. Asachi, cu cântece, jucată in costume naționale. 4, Tablouri vii: a, »Norma și Sever« după profesorul Bauer. b, »Prisoneria Tusneldei de Germanicus«, după H. König. c, »Điaua florilor in Roma«, cu statuete in marmor după desenul lui L. Alvarez. 5, »Ghigerli din Viena« scenă comică, cu acompanierea orchestrului. E rugată decĩ tștă inșeleginșă, precum și toșĩ iubitorii de musică și artă romănă, precum și corurile populare, ca fără alta invitare specială, să participe in numer cât se pște de mare la acestă producție și a imbrășișă cu zel și căldură inșreprinderea acestui cor arangiator.

Reuniunea sodalilor romăni din Brașov va da marși in điaua de Crăciun un concert in sala otelului central Nr. 1. Programa: 1, Musica națională. 2, Corșna Moldovei«, de N. Popoviciu, corul sodalilor. 3, Declamațiune. 4, »Hai lelișă«, de D. Cupșa, corul sodalilor. 5, Musica națională. 6, Solo. 7, Musica națională. 8, »Drumul de fer«, comedie intr'un act, de V. Alecsandri, jucată de sodali. După producțiune urmșză danș.

Un teatru nou in Bucureșci. Un nou teatru se va clădi in Bucureșci pe bulevardul Elisabeta, lângă Cișmegiu. Primăria, scriș »Romãnul« va da terenul și se vor emite 7500 de acțiuni de câte 200 lei. In timp de 20 de ani primăria va rambursă acțiunile prin trageri la sorși. In acel interval esplștarea teatrului se va face de societate, èr după 20 de ani va deveni proprietatea comunei. Planul teatrului este făcut de dl Galleron. El va avș 2 fașade una pe bulevard, pentru teatrul de èrnă, și alta in grădina Cișmigiu pentru teatrul de vșră. Scena va fi comună

pentru ambele teatre, deschidșdu-se și inchișdu-se după trebuinșă, in partea Cișmigiului, șeu in partea bulevardului. Èrna partea teatrului de vșră va fi transformată in un loc, pentru patinagiu. Teatrul de èrnă va avș 1500 locuri cel de vșră 2500 și un promenoir acoperit. Lucrările vor incepe la primăvșră. In grădina Cișmigiu se va construi un frumos bufet, èr grădina va fi iluminată cu electricitate in tște șerile.

Au apărut trei coruri pentru usul școlilor (in trei voci egale) compus de cunoscutul artist din Bucureșci Iulius Wiest, fiul mult regretatului viorist Ludovic Wiest. 1, »Limba romănescă«, poesie de dl Gh. Sion. 2, »Peneș Curcanul«, poesie de Vasile Alecsandri. 3, »Cu respectare salutăm«, poesie de Petru Dulfu.

Piesă musioală nouă. »Iubirea« e titlul unei romanze pentru pian și gură, compusă de vioristul G. A. Dinicu, absolvent al conservatorului din Bucureșci.

Biserică și școlă.

Solri biserioșoi și școlare. *Esc. Sa episcopul Mihail Pavel* mercuri a primit felicitările clerului diecesan la numirea sa de consiliar intim; conducătorul deputațiunii a fost Rds. d. preposit Teodor Kőváry, care a predat in. Pr. SSale in numele clerului și un album frumos. — *Pr. SSa episcopul Nicolae Popea*, membru onorar și fundator al Reuniunii invștătorilor romăni din diecesa Caransebeș, a dăruișt pe sșma fondului acestei reuniuni o sută de florini.

Alegeri pentru congresul din Sibiu. *In diecesa Arad*, pe teritoriul consistoriului aradan, s'au mai ales dintre mireni: in cercul Arad Ioan Popoviciu Desean, la Șiria Aurel Suciș, la Buteni Petru Trușă, la Boroș-Ineu George Feier, la Radna Ioan Beleș, la Giula dr. Nicolae Oncu, la Hălmagiu dr. Constantin Groza, la Chișineu Mihai Veliciș, la Lipova Zeno Mocsonyi, la Banat-Comloș dr. Emil Babeș. — *In diecesa Caransebeș* s'au mai ales dintre preoști: la Vêrșeș protopresb. Ioan Popovici; dintre mireni: in cercul Lugoș dr. Alesandru Mocsonyi, la Făget Const. Radulescu, la Caransebeș Titu Hașeg, la Biserica-albă dr. Aurel Novac, la Satu-nou Coriolan Bredecian, la Mehadiă Leontin Simonescu, la Domașnea Ilie Curescu, la Teregova Patriciu Dragalina, la Ohaba-Bistra căpit. I. Popovici, la Valea-Boului notar. Aurel Doboșan, la Bocșa-montană Ioan Budinșan, la Oravișă-montană I. E. Tșeran.

Parastas pentru Alecsandri. In biserica gr. or. din Lugoș s'a ținut in duminșca trecută parastas pentru iluștrul poet reposat Vasile Alecsandri.

Archidieceșa Sibiu. Cu inceputul anului viitor 1891 espișă periodul de trei ani, pe care la anul 1888 s'au constituit in archidieceșa gr. or. transilvană comitetele și epitropiile parohiale, de asemenea sinșdele, comitetele și epitropiile protopresbiterale. Pentru reconstituirea acestor corporațiuni și organe pe un period nou de trei ani, conform dispoșitiunilor statutului organic și regulamentelor din vigșre, consistoriul archidieceșan din Sibiu a adresat un circular cătră tște oficiile protopresbiterale din archidieceșă, impropșetându-le normele de procedură.

Adunare invștătșrșoă. Reuniunea invștătșrilor romăni gr. or. din despărșemșntul Buziaș a ținut adunarea sa generală in 20 decembre (2 ianuarie) la Buziaș, sub presiul dlui George Lupșa, președintele Reuniunii.

Predicatori ambulanti in Bucovina. In conferenșă pastorală din protopresbiteratul Rădăușului țĩ-

nută la 3/15 novembre n. c., scrie »Candela« părintele Pauliuc a propus, ca conferența să rōge pe prē ven. consistor arhiepiscopesc al Bucovinei, ca să nисуэască a creă in archidieceasa ort. or. a Bucovinei de-ocamdată patru posturi de predicatori ambulanți, de o parte de a combate alcoholismul, desfrēul, credința deșertă și alte vițiuni din popor, ēr de altă parte pentru a paralisa acțiunea predicatorilor misionari străini. Propunerea fu spriginită cu tōtă căldura și primită in unanimitate.

Ce e nou ?

Asociațiunea transilvană. In comitatul Trei-scaune clasa inteligentă română se va intruni la 28 decembre (9 ianuarie) in Brețcu spre a se sfātu in privința inființării unui despărțemēt al Asociațiunei in acel comitat cu centrul Brețcu. Conferența e convocată de protopresbiterul Dimitrie Coltofean. *Despărțemētul Mediaș* s'a organizat la 3/15 decembre sub presiul dluī Dinisiu Roman. Biuroul s'a constituit astfel: președinte protopopul gr. cat. Ioan Moldovan, ēr membri in comitet dnii Dionisiu Roman, Ioan Bozeșan, Ioan Chendi, Ioan Giurca, Nicolau Racoța, Ioan Baciū și din aceștia cassar dl Dionisiu Roman; controlor: Ioan Bozeșan; actuar: Ioan Chendi.

Din senatul României. La desbaterea adresei senatorul P. Grădiștean a pledat cu multă căldură pentru cauza românilor de dincōci și intre altele a țis: »Nu voim să intervenim in afacerile interne ale statelor vecine, dar nimeni nu ne pōte impiedicā de a nu deplānge durerile la care sūnt supuși românii de peste munți. (Aplause.) Trebuie să le spunem românilor din alte părți că in România au frați. (Aplause.) In orientarea politiceii nōstre esterne, va trebui să se țină socotēlā de sentimentele țerei, guvernul nu va putē să tārēscā dupā sine țera, să o ducā, la un cas eventual, contra fraților sei.»

Dri Koch și Babeș. Cetim in »Romānul«: Dl profesor Babeș, directorul institutului de bacteriologie, este pe cale de a descoperi un vaccin al tuberculosei, cu totul deosebit de al lui Koch, a cărui compoziție — de altfel — nimeni nu o cunoșce. Drul Babeș face experiențe cu un vaccin estras din sângele gănilor tuberculose și până acum rezultatele au fost satisfăcătoare. Indată ce savantul profesor va căpētă siguranța că baccilul tuberculosei găinei omōrā pe acel al omului, dsa va publicā rezultatul experiențelor sale, căci nu caută să facā un mister din descoperirea sa.

Baluri. Curtea regalā din București va da la 1/13 ianuarie obicinuitul ei bal de anul nou; peste 600 de persoane sūnt invitate, intre cari senatori și deputați. — *Reuniunea femeilor române din Sibiu* va da balul seu in carnevalul viitor la 21 ianuarie st. n. in sala otelului »Impēratul roman«; venitul e destinat in favorul reuniunei.

O nouă societate culturală. Studenții dela universitatea din București au inființat o societate cu numele: »Liga pentru cultura Romānilor in afară de regat«, va să țică nunumai pentru ardeleni, ci pentru toți românii din alte țeri. Scopul ligei este să imbrățișeze pentru o lucrare comună pe toți românii cari pōrtă interes fraților de pretotindene.

Studenții din Iași. Comitetul executiv al studenților universitari din Iași, pentru spriginirea culturai tuturor romānilor afară din regat, va elaborā un memorandum prin care să resume intr'un mod clar și precis nedreptățile de tot soiul ce li se fac romānilor. In acel scop, comitetul a rugat pe toți

aceia ce posed cunoșcințe esacte, documente și tot felul de acte relative la starea culturală, economică și socială a romānilor din Basarabia, Transilvania, Bucovina și Macedonia cum și la suferințele ce ei îndurā, să se adreseze dlui Iōn Micu, secretarul comitetului, strada Sărării Nr. 119 Iași.

Schimbare ministerială. Ministrul a latere br. Orczy ș-a dat dimisiunea, care a fost primită de Maj. Sa; in locul lui s'a numit ministru a latere L. Szōgyény Marich, fustul șef de secțiune in ministerul de esterne; ēr in locul acestuia se va numi contele Bela Czirāky, comite-suprem al Albei-Regale. Bar. Orczy s'a numit camarar suprem.

Societatea Progresul din Arad. Ministrul de interne n'a aprobat statutele societății »Progresul« a meseriașilor romāni din Arad, pentru cuvēntul că ar fi romāni de-aceia cari nu doresc inființarea acestei reuniuni și că reuniunea ar produce agitațiuni naționale. Acum reuniunea a subșternut de nou statutele.

Societatea pentru cultura și literatura română in Bucovina ne-a trimis raportul seu despre trebile și lucrările sale pe timpul dela 1 septembrie 1889 până la finea lunii lui novembre 1890. Scōtem următoarele: In anul 1888—90, societatea a primit 29 diare și reviste, din care 21 romāne, ēr 8 germane. Cheltuelile au fost in anul acesta de 2679 fl. 4 cr., din care s'a cheltuit mai mult cu cumpărarea cărților și hainelor elevilor romāni din școlele populare din Cernăuți; ēr venitele au fost de 2728 fl. 4 cr. Cum se vede, a avut un prisos de 49 fl. plus venitul dela fundațiunea Pumnulēnā 11.200 fl.; fundațiunea dnei Agnes de Popovici 2400; dela a contele Emanoil Logothetti 2400; dela a dlui Al. de Popovici 1200; dela a dlui Dumitru Seretean 2700 și dela fundațiunea dnei Elena Seretean 1300 fl. Din venitul acestor șese fundațiuni s'au intretinut la studiu și ajutat 13 studenți și studente și s'a tipărit cartea pentru amintirea lui Aron Pumnul.

Neorolōge. *Catinca Pop*, soția preotului gr. c. Ioan Pop din Sarcāu, diecesa Orāșii-mari, a incetat din viēță in Oradea-mare la 30 decembre, la părintele seu George Ciōra, cantor in catedrala gr. c., in etate de 23 ani. — *Carolina Popovici*, mama dnei Ofeilia Achimescu și sócra dlui Timoteu Achimescu, major c. și r. in retragere, a murit la Lugoș in 25 l. c. — *Mihai Dimitrescu*, de naștere din Pobda in Bānat, secretar la armata permanentă și a lucrărilor de fortificațiune in giurul Bucureșcilor, a murit la Vasiova in 2/14 decembre, in etate de 25 ani. — *Emilia Dragoș*, fiica dlui Gavriil Dragoș de Dragomirești, a incetat din viēță la Hidēga, in 27 decembre, in etate de 21 ani. — *Victoria Ioan Măcelariu* a reposat in Apoldul de-jos, la 13/25 decembre, in elate de 16 ani.

Bătăturile sūnt niște neplăceri mari mai cu sēmă pentru ómenii din orașe cu pardosēlā rea, ca și Oradea-mare. Atragem atențiunea proprietarilor de bătături asupra anunțului din nr. acesta al chirurgului Sigismund Czartoryjsky.

Oglinda lumii.

Conferență literară engleză despre România. Căpitanul Salisbury a ținut la 13 decembre in Londra o conferență literară asupra campaniei romānilor din 1877. Conferențiarul a descris intēiu teoriile resbelului și in urmă viēța cea veselā a Romānilor. El crede că nu este in lume nici un sistem militar care nu ar deveni mai bun decā ar copiā pe al Romānilor. Ofițerii și soldații formēzā un corp ales, bine esersat, inteligent și cu o disciplinā escelentă. Artilie-

ria în special este tot așa de aproape de perfecțiune ca și ori ce altă artilerie din Europa. De și campania despre care vorbim eră cel dintău resbel în care Românii fusesse angajați, lipsa de experiență în ale bălăiei nu s'a simțit de loc când trupele au primit botezul focului. Conferențiarul după ce laudă nobila viață a reginei României, spune că regele Carol a condus trupele în toate primejdiile în care le-a chemat onorea patriei, și că el a jucat rolul unui adevărat soldat în lupta pentru libertate.

× **Școli rusești în Basarabia** Diarul rusec »*Novoje Vremja*» anunță, că ministrul de instrucțiune publică rusec a terminat regulamentul relativ la crearea în Basarabia a 103 școli rurale cu câte 4 clase, a 73 școli cu câte două clase, a 4 școli de agricultură și 2 ferme. Tote aceste școli vor fi deschise la 1 septembrie 1891. Ele sunt destinate a rusifica partea nordică a Basarabiei, unde populațiunea rurală a conservat intactă limba română.

Logogrif.

De Mariți Neagoe.

Din următoarele cuvinte și silabe: A, a, a, la, bi, ud, ra, do, el, chi, ra, do, rev, sab, rod, gi, bat, o, da, nap, cus, res, ci, l, le, ge, să se formeze 10 cuvinte a căror litere inițiale să dea numele unui autor vestit român, ér cele finale cetite de jos în sus numele unei opere a lui.

Cuvintele sânt:

- 1 O provincă în Asia.
- 2 Un verb plăcut.
- 3 Numele unei țeri de o avuție fabulosă.
- 4 Un oraș în Rusia.
- 5 Ultima și a săptămănei la Evrei.
- 6 Beneficiu ce produce bani în usură.
- 7 O plantă nutritore.
- 8 O titulă glorioasă a împăraților romani.
- 9 Primul individ în regatul Ungariei.
- 10 Un împărat de pe timpul lui Christos.

Terminul de deslegare e 21 ianuarie. Ca totdeauna și de asta-dată se va sorti o carte între deslegători.

Deslegarea problemelor din nr. 44:

I
Din cele 20 de óue au vëndut :

1 de gască cu 3 cruceri
5 de rață cu 10 »
14 de găină cu 5 »

20 20

II
Din cei 20 de lucrători a fost :

1 bărbat cu 6 cruceri
5 femei cu 20 »
14 fete cu 14 »

20 40

Deslegare bună primirăm dela dómnele și domnișórele: Rosa Ursu, Maria Iuga, Aurelia Cristea, Lucreția Micșa, Sofia Muntean, M. P. Simțion, Aurelia Candra, Constanța Gurban, Maria Serb, Danița Ruja, Leontina Micșa, Aurelia Gogonea, Elenuța Ales. Belle, Ana Aurelia Beleş, Marióra Petruțiu, Mariuța Uzon, Alesandrina Popescu, Iosefina Crișan, Maria Pop și dela dnii Iancu Garoiu, I. Stanescu, S. Andron, S. V. Bichicean, Toma Hanes, I. M. Ritișorean, George Cătană, Andrei Meda și Alesandru Pop.

Premiul l'a dobândit dșóra Aurelia Gogonea în Zernești.

Invitare la abonament.

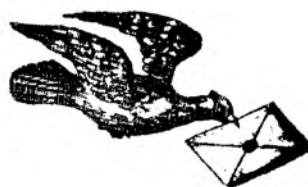
Cu nr. viitor incheiându-se anul 1890, rugăm pe toți aceia cari vreu să ne dea spriginul și 'n anul 1891, să binevoască a-și innoi abonamentele de timpuriu.

Familia are destui abonați pentru asigurarea existenței sale; ceea ce inse ne incurcă este, că mulți nu plătesc regulat. Deci fiind că noi n'avem alte fonduri de ajutore, decât abonamentele: ne rugăm de toți cei ce vreu să aibă foia noastră, să răfuască abonamentul înainte, cum se plătește și la foile străine. Atunci nunumai vom scăpa de greutăți, dar totodată vom fi în stare să introducem și îmbunătățiri.

Spriginiți, afară de cei peste 50 de colaboratori de pân' acuma, încă și de alții noi, vom stărui să fim și 'n al doile pătrar de secol un organ al familiilor române mai culte.

Redacțiunea Familiei

Poșta redacțiunei.

In poeste. S'ar puté publicá, decât rimele ar fi bune; numai cele din strofa primă pot trece ca atari; din celelalte aproape nici una, ca sdrobite — sute, consóle — sóre, spuie — lusie.

Versurile: Dragostea, O flóre sermană, Binecuvântarea mamei, Vocea tăcerii (!) Lângă riu,

nu sânt potrivite pentru foia noastră. Autorul nu cunoșce limba poetică română, nici idei de spus nu are.

Câte nu șcú. Nu o putem întrebuința.

Apusul sórelui și „Singurătatea“ sânt niște încercări necoapte, pentru publicitate.

SIGISMUND CZARTORYJSKY

din Budapesta

Cel mai plăcut și mai renumit specialist.

Dr. de chirurgie din Varșovia. Trecând prin Oradea-mare, s'a oprit câteva zile aici și are onóra a înșciința on. public. că după esperință de ani îndelungi a izbutit să depărteze radical chiar și cele mai vechi

bătături, umfleturi de îngheț, unghii crescute 'n carne, fără să le arță, taie séu sângere, prin metódu cel mai simplu natural în câteva minute și fără cea mai mică durere.

Se află în otelul Szécsenyi etagiul prim nr. 12. Ore de operațiune 9—12 înainte de miédădi și 2—5 d. m. La dorință și în case particulare.

(1—2)

Călindarul săptămănei.

Dzua sept.	Călindarul vechiu	Calind. nou	Sórele
Dumin.	inainte de nașc. Domn Ev. Matei c. 1 gl. 6, a inv. 9	res ap.	
Duminecă	23 SS. 10 Mart. din Crit.	4 Isabela	7 47 4 10
Luni	24 Mart. Eugenia	5 Simeon	7 47 4 11
Marți	25 (f) Nascerea Dlui	9 † Botez. Dlui	7 48 4 11
Mercuri	26 (f) Sob Prăcuratei	7 Raimond	7 48 4 12
Joi	27 † Ap și Arch Stefan	8 Erhard	7 49 4 12
Vineri	28 20 mii m. arsi în Nic.	9 Iulian	7 49 4 13
Sâmbătă	29 Pomenirea st. prunci	10 Pavel st	7 49 4 14

Proprietar, redactor respunđător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Iosif Lang în Oradea-mare.